

Sisällysluettelo

ESIPUHE.....	XV
KIRJOITTAJAT	XI
LYHENTEET	XIII

I Yleinen osa

1 JOHDANTO

Laura Tammenlehto, Katja Weckström	2
1.1 Kirjan sisällöllisistä lähtökohdista.....	2
1.2 Kirjan rakenne	4

2 YKSITYISOIKEUDEN LÄHTÖKOHDAT

Katja Weckström, Toni Malminen, Anna Mäki-Petäjä-Leinonen, Laura Tammenlehto, Matti Ilmari Niemi, Antti Kolehmainen, Joonas Huuhtanen, Onerva-Aulikki Suhonen, Katja Karjalainen	7
2.1 Yksityisoikeus vai julkisoikeus – keskiössä oikeussuhteet Katja Weckström.....	7
2.1.1 Yksityisoikeuden oikeudenalat ja sääntely	7
2.1.2 Yksityisoikeudellinen tulkintatraditio ja vaihdannan intressi	12
2.1.3 Rajapinnat ja julkinen intressi yksityisoikeudessa.....	14
2.1.4 Tulkintatraditio käytännössä: tapauskohtainen harkinta ja soveltuvan normin sitovuus.....	15
2.2 Yksityisoikeuden ja julkisoikeuden rajapinnalla – julkiset hankinnat esimerkkinä julkis- ja yksityisoikeuden suhteesta Toni Malminen	19
2.2.1 Julkiset hankinnat sääntelykohteena.....	19
2.2.2 Julkisten hankintojen julkisoikeudelliset piirteet.....	19
2.2.3 Julkisten hankintojen yksityisoikeudelliset piirteet	20
2.3 Oikeudellinen toimintakyky ja oikeudelliset kelpoisuudet Anna Mäki-Petäjä-Leinonen, Laura Tammenlehto	22
2.3.1 Oikeudellinen toimintakyky.....	22
2.3.2 Oikeudelliset kelpoisuudet.....	23

2.4	Velvoiteoikeuden keskeiset käsitteet ja periaatteet sekä edustaminen	
	Matti Ilmari Niemi.....	28
2.4.1	Velvoiteoikeus oikeudenalana.....	28
2.4.2	Mitä ovat velvoitteet ja niiden osapuolet?	29
2.4.3	Velvoitteen syntyminen.....	31
2.4.4	Velvoitteen pätevyys.....	33
2.4.5	Velvoitteen toteuttaminen	35
2.4.6	Velvoitteen muuttuminen ja lakkaaminen	37
2.4.7	Edustaminen	39
2.5	Sopimusoikeudellisia lähtökohtia	
	Antti Kolehmainen, Joonas Huuhtanen	41
2.6	Sopimusoikeuden periaatteet ja niiden merkitys	
	Antti Kolehmainen, Joonas Huuhtanen	44
2.6.1	Oikeusperiaatteiden merkitys oikeuslähteenä	44
2.6.2	Sopimusvapauden ja sopimussitovuuden periaatteet	44
2.6.3	Kohtuusperiaate, heikomman suojan periaate ja tiedonantovelvollisuus	46
2.6.4	Lojaliteettiperiaate	51
2.7	Sopimusoikeuden argumentaatiotapoja	
	Antti Kolehmainen	52
2.8	Oikeussuojan moninaisuus	
	Laura Tammenlehto, Onerva-Aulikki Suhonen, Joonas Huuhtanen.....	56
2.8.1	Oikeussuojan periaatteelliset lähtökohdat ja perinteinen siviiliprosessi	56
2.8.2	Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt	60
2.8.3	Riidanratkaisu kuluttaja- ja liikesuhteissa	66
2.9	Kansainvälisyys ja eurooppalaisuus yksityisoikeudessa	
	Katja Karjalainen	69
2.9.1	Kansainväliset sopimukset yksityisoikeudessa	69
2.9.2	Yksityisoikeuden eurooppalaistuminen.....	73
2.9.3	Kansainvälinen yksityisoikeus.....	76
2.9.3.1	Mitä on kansainvälinen yksityisoikeus?	76
2.9.3.2	Kansainvälisen yksityisoikeuden osa-alueet	78
2.9.3.3	Liittymäperiaatteet ja lähestymistavat.....	81
2.9.3.4	Kansainvälisyksityisoikeudelliset oikeuslähteet ja normihierarkia	86

2.10	Perus- ja ihmisoikeudet sekä yksityisoikeus	
	<i>Katja Karjalainen</i>	88
2.10.1	Yksityisoikeuteen vaikuttava perus- ja ihmisoikeus- sääntely	88
2.10.2	Keskeiset perus- ja ihmisoikeusnormit	91
	2.10.2.1 Perustuslaki	91
	2.10.2.2 Unionin perusoikeudet	93
	2.10.2.3 Euroopan neuvosto ja ihmisoikeussopimus	94
	2.10.2.4 Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeus- sopimukset	96
2.10.3	Yksityisten väliset suhteet ja yhdenvertaisuus	98

II Erityinen osa

3 SOPIMUSOIKEUS

	<i>Antti Kolehmainen, Laura Tammenlehto,</i> <i>Onerva-Aulikki Suhonen, Joonas Huuhtanen</i>	106
3.1	Sopimuksen syntyminen	
	<i>Antti Kolehmainen</i>	106
3.2	Sopimuksen pätemättömyys	
	<i>Antti Kolehmainen, Laura Tammenlehto</i>	111
3.2.1	Sopimuksen tehottomuus ja pätemättömyysopit	111
3.2.2	Osapuolia koskevat pätemättömyysperusteet	112
3.2.3	Väärinkäytösperusteet	113
3.2.4	Erehdys	117
3.2.5	Edellytysten raukeaminen ja tahdonilmaisun muuttuminen matkalla	117
3.2.6	Pätemättömyyden erityistilanteita	118
3.3	Sopimusten tulkinta	
	<i>Onerva-Aulikki Suhonen</i>	119
3.3.1	Sopimustulkinnan lähtökohdista	119
3.3.2	Sopimustulkinnan normihierarkia	120
3.3.3	Osapuolten tahto ja tarkoitus sopimustulkinnan lähtökohtana	121
3.3.4	Tavoitteellinen sopimustulkinta	122
3.3.5	Sopimuksen tulkinnasta sopiminen	125
3.4	Kuluttaja- ja liikesopimukset sopimustyyppinä	
	<i>Joonas Huuhtanen</i>	126
3.4.1	Kuluttajasopimukset	126
3.4.2	Liikesopimukset	129

3.5	Suoritushäiriöt ja niihin reagoiminen	
	Laura Tammenlehto.....	130
3.5.1	Suoritushäiriöiden muodot	130
3.5.2	Suoritushäiriön kärsineen osapuolen velvollisuuksista.....	132
3.5.3	Suoritushäiriön kärsineen osapuolen oikeussuojakeinoista	133
3.5.4	Lakiperusteiset oikeussuojakeinot	134
	3.5.4.1 Pidättymis- ja pidätysoikeus.....	134
	3.5.4.2 Suorituksen korjaaminen ja uusi suoritus.....	134
	3.5.4.3 Luontoissuoritusvaatimus	135
	3.5.4.4 Hinnanalennus.....	135
	3.5.4.5 Sopimusperusteinen vahingonkorvausvastuu.....	136
3.5.5	Sopimusperusteiset oikeussuojakeinot.....	139
	3.5.5.1 Sopimussakko	139
	3.5.5.2 Takuu.....	140
	3.5.5.3 Vastuunrajoituslausekkeet	140
3.6	Sopimuksen lakkaaminen	
	Antti Kolehmainen	141
4	VAHINGONKORVAUSOIKEUS	
	Suvianna Hakalehto	147
4.1	Vahingonkorvausoikeus oikeudenalana ja sen suhde vakuutusoikeuteen	147
	4.1.1 Mitä on vahingonkorvausoikeus?.....	147
	4.1.2 Vakuutusoikeus	148
	4.1.3 Vahingonkorvausoikeuden lähtökohdat.....	149
4.2	Korvausvastuun peruste.....	151
	4.2.1 Tuottamusvastuu.....	151
	4.2.2 Korostuneeseen huolellisuusvelvollisuuteen perustuva vastuu	153
	4.2.3 Ankaruus vastuu.....	153
4.3	Syy-yhteys.....	154
4.4	Korvattavat vahinkolajit ja vahingon määrä	155
	4.4.1 Lähtökohtia	155
	4.4.2 Esinevahinko	156
	4.4.3 Henkilövahinko.....	156
	4.4.4 Varallisuusvahinko	157
	4.4.5 Kärsimys.....	158
	4.4.5.1 Mitä on kärsimys vahingonkorvausoikeudessa?	158
	4.4.5.2 Surmansa saaneen henkilön läheisen oikeus kärsimyskorvaukseen	159

4.4.5.3	Korvaus loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä	159
4.4.6	Perus- ja ihmisoikeusloukkauksen korvaaminen.....	160
4.5	Eriyissäätelyn kohteena olevat vastuuvolliset	160
4.5.1	Alaikäisen ja sieluntoiminnaltaan häiriintyneen korvausvastuu	160
4.5.2	Työnantajan korvausvastuu.....	161
4.5.3	Työntekijän korvausvastuu	162
4.5.4	Julkisen vallan käyttäjän korvausvastuu	163
4.6	Vahingonkärsijän myötävaikutus ja kohtuusperusteinen sovittelu	164
4.6.1	Vahingonkärsijän myötävaikutus	164
4.6.2	Vahingonkorvauksen kohtuusperusteinen sovittelu	165
4.7	Vahingonkorvauksen vanhentuminen	165
4.8	Vahingonkorvausoikeuden tulevaisuudennäkymiä.....	166
5	PERUSTEETTOMAN EDUN PALAUTUS	
	<i>Valtteri Laukkanen</i>	168
5.1	Perusteettomat varallisuuden siirrot ja niiden oikaiseminen.	168
5.2	Edun palauttamista koskevat normit	169
5.3	Perusteettoman edun palautusvastuun edellytykset ja toteuttaminen	170
5.4	Esimerkkejä edunpalautuksen harkintatilanteista.....	171
5.4.1	Maksu määrältään liian suurena	171
5.4.2	Työ- tai muu panos toisen omaisuuden kartuttamiseksi....	172
5.4.3	Toisen omaisuuden käyttäminen	173
5.4.4	Lapsen elatukseen liittyviä edunpalautuksen arviointitilanteita.....	174
6	MODERNI ESINEOIKEUS	
	<i>Katja Weckström</i>	176
6.1	Modernin esineoikeuden juuret	176
6.2	Immateriaalioikeudet moderneina esineoikeuksina	181
6.3	Digitaalisen aineiston hallinta ja digitaalinen omaisuus	183
6.4	Perinteiset ja modernit oikeussubjektit – kuka voi omistaa omaisuutta?	189
6.5	Immateriaalioikeudellinen omistusoikeus	193
6.5.1	Kielto-oikeus	193
6.5.2	Taloudelliset oikeudet ja niiden rajoitukset	194

6.5.3	Arvon hyödyntäminen.....	195
6.5.4	Oikeussuojakeinot – instituutiot ja välittäjät.....	196
6.6	Immateriaalioikeudellisen suojan kohteet ja rajoitukset.....	197
6.6.1	Omistuksen kohteet ja sisältö.....	197
6.6.2	Tunnusten suoja	199
6.6.3	Idean ja muotoilun suoja	205
6.6.4	Omaperäisen ilmaisun suoja.....	208
6.6.5	Investointisuoja.....	210
6.7	Modernin esineoikeuden peruseriaatteet ja oikeudelliset käsitteet	211
7	ESINEIDEN KÄYTÖN JA VAIHDANNAN PERUSTEET	
	Matti Ilmari Niemi.....	214
7.1	Sopimus- ja sivullisuhteet.....	214
7.2	Esineet ja niihin kohdistuvat oikeudet.....	216
7.2.1	Omistusoikeus	216
7.2.2	Rajoitetut esineoikeudet	219
7.2.3	Kiinteä omaisuus.....	224
7.2.4	Maa- tai vesialueisiin kohdistuvat rajoitetut esineoikeudet	227
7.2.5	Muu irtain omaisuus	229
7.3	Esineiden ainesosat ja tarpeisto.....	232
7.3.1	Esineiden ja oikeustoimien ulottuvuus.....	232
7.3.2	Kiinteistö ja rakennus	234
7.3.3	Eryityiskysymyksiä	236
7.4	Esineiden hallinta	238
7.4.1	Hallinnan merkitys	238
7.4.2	Omistajanhallinta	240
7.4.3	Hallinnan luovuttamisen oikeusvaikutukset.....	244
7.5	Julkisuusperiaate ja vilpittömän mielen suoja.....	247
7.6	Oikeussuoja sivullisuhteissa.....	250
7.6.1	Erilaiset sivullisuhteet.....	250
7.6.2	Sivullissuoja kiinteän omaisuuden vaihdannassa	252
7.6.3	Sivullissuoja irtaimen omaisuuden vaihdannassa.....	257
8	YHTEISÖOIKEUS	
	Kaisa Varis, Matti Turtiainen	263
8.1	Yhteisöoikeus yksityisoikeuden alana.....	263
8.2	Oikeushenkilöllisyys.....	264
8.3	Oikeushenkilön edustaminen.....	265

8.4	Säätiöt	266
8.5	Yhteisöainsäädäntö	267
8.6	Osakeyhtiö	269
8.6.1	Osakeyhtiö pääomayhtiönä.....	269
8.6.2	Osakeyhtiön perustaminen.....	270
8.6.3	Päätöksenteko osakeyhtiössä	273
8.6.4	Määräysvallan rajoitteet ja vähemmistönsuoja osakeyhtiöissä	276
8.6.5	Osakeyhtiön johto ja yhtiöoikeudellinen vahingonkorvaus	278
8.6.6	Osakeyhtiön purkamismenettely	280
8.7	Asunto-osakeyhtiö.....	281
8.8	Henkilöyhtiöt.....	283
8.8.1	Henkilöyhtiön perustaminen.....	283
8.8.2	Päätöksenteko henkilöyhtiöissä	284
8.8.3	Yhtiömiesten lojaliteettivelvollisuus henkilöyhtiöissä	285
8.8.4	Henkilöyhtiöiden varojenjako	285
8.8.5	Yhtiösopimuksen muuttaminen henkilöyhtiöissä	286
8.9	Osuuskunta	288
8.9.1	Osuuskunnan perustaminen.....	288
8.9.2	Osuuskunnan päätöksenteko	290
8.9.3	Osuuskunnan varojenjako	291
8.9.4	Osuuskunnan johto	292
8.9.5	Osuuskuntatoiminnan lakkaaminen.....	293
8.10	Aatteellinen yhdistys.....	294
8.10.1	Yhdistystoiminnan lähtökohtia.....	294
8.10.2	Yhdistyksen perustaminen ja jäsenyys.....	294
8.10.3	Päätöksenteko yhdistyksissä.....	295
8.10.4	Vahingonkorvausvelvollisuus yhdistyksen toiminnassa aiheutuneesta vahingosta.....	296
8.10.5	Yhdistyksen purkautuminen.....	297
9	KILPAILUOIKEUS	
	<i>Toni Malminen, Katja Weckström</i>	300
9.1	Kilpailuoikeuden tausta ja tavoitteet	
	<i>Toni Malminen</i>	300
9.2	Kilpailunrajoitukset	
	<i>Toni Malminen</i>	304
9.3	Määräävän markkina-aseman väärinkäytön kielto	
	<i>Toni Malminen</i>	308

9.4	Yrityskauppavalvonta	
	Toni Malminen	309
9.5	Kilpailuoikeuden rajapinnat ja sopimaton menettely elinkeinotoiminnassa	
	Katja Weckström.....	311
9.6	Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa	
	Katja Weckström.....	314
9.7	Sopimattomuus markkinoinnissa	
	Katja Weckström.....	316
10	PERHE- JA JÄÄMISTÖOIKEUS	
	Antti Kolehmainen, Laura Tammenlehto, Anna Mäki-Petäjä-Leinonen, Suvianna Hakalehto.....	320
10.1	Parisuhdeoikeus	
	Antti Kolehmainen	320
10.1.1	Erilaiset parisuhteet	320
10.1.2	Avoliitto-oikeus.....	320
10.1.2.1	Aviopuolisoiden oikeussuhteet avioliiton aikana...	320
10.1.2.2	Aviopuolisoiden oikeussuhteiden järjestyminen avioliiton päättyessä	321
10.1.3	Avoliitot.....	324
10.2	Lakimääräinen perimys	
	Antti Kolehmainen	325
10.2.1	Perimysjärjestys	325
10.2.2	Perunkirjoitus.....	328
10.2.3	Kuolinpesän hallinto	329
10.2.4	Perinnönjako	330
10.3	Testamenttioikeus	
	Laura Tammenlehto.....	334
10.3.1	Testamentin tekeminen, muoto ja peruuttaminen.....	334
10.3.2	Testamenttiluokittelut	336
10.3.3	Testamentin sisältö ja testamenttiin reagoiminen.....	337
10.3.4	Testamentin tulkinta.....	339
10.4	Edunvalvontaoikeus	
	Anna Mäki-Petäjä-Leinonen.....	342
10.4.1	Edunvalvontavaltuus.....	342
10.4.2	Edunvalvonta.....	345
10.5	Lapsioikeus	
	Suvianna Hakalehto	350
10.5.1	Lapsioikeuden lähtökohtia	350

10.5.2	Lapsen vanhemmat.....	351
10.5.3	Lapsen huolto	352
10.5.4	Lapsen tapaamisoikeus.....	353
10.5.5	Päätöksenteko lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta ja päätöksen täytäntöönpano	354
10.5.6	Lapsen elatus	355
11	TYÖOIKEUS	
	<i>Marjo Ylhäinen, Laura Tammenlehto, Kaisa Varis</i>	358
11.1	Työoikeus oikeudenalana	
	<i>Marjo Ylhäinen, Laura Tammenlehto</i>	358
11.1.1	Pakottava lainsäädäntö ja heikomman suoja -periaate työoikeudessa.....	358
11.1.2	Työsuhde ja työsopimus	360
11.1.3	Työsuhteen ehtojen määräytyminen.....	363
11.1.4	Työntekotapojen muutokset ja työnteon sääntely	365
11.2	Työehtosopimuksista	
	<i>Marjo Ylhäinen, Kaisa Varis</i>	367
11.2.1	Työehtosopimukset	367
11.2.2	Työtuomioistuin	370
11.2.3	Yleissitova työehtosopimus	372
11.3	Vahingonkorvauksesta ja hyvityksestä työoikeudessa	
	<i>Marjo Ylhäinen, Kaisa Varis</i>	374
LIITE 1	Keskeiset käsitteet	379
LIITE 2	Asiakirjamallit	404
LIITE 3	Harjoitustehtävät	431
	ASIAHAKEMISTO	445
	OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO	453